

Iuliana Fîlfănescu
Mihaela Ivașcu
Ofelia Boerescu
Adriana Hoaghea
Constantin Fîlfănescu
Cristian Hoaghea

4

Limba și
literatura
română
**Caiet de
lucru**

Editura Paralela 45

Redactare: Anda Marin
Corectură: Andreea Roșca
Tehnoredactare: Mariana Dumitru, Monica Răpeanu
Design copertă & layout: Mirona Pintilie
Pregătire de tipar: Marius Badea
Ilustrații: shutterstock.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FÎLFĂNESCU, IULIANA

Limba și literatura română : caiet de lucru : clasa 4 / Iuliana Filfănescu,
Mihaela Ivașcu, Ofelia Boerescu, - Pitești : Paralela 45, 2021

ISBN 978-973-47-3477-1

I. Ivașcu, Mihaela

II. Boerescu, Ofelia

811.135.1

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45

Bulevardul Republicii, nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,
jud. Argeș, cod 110177

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

www.edituraparelela45.ro

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Copyright © Editura Paralela 45, 2021

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,

iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

Lecția 1

Întâia zi de Școală

de Edmondo de Amicis

- Alege varianta corectă:
 - Vacanța de vară durase
 două luni; trei luni; patru luni.
 - Cele două librării erau pline de părinți care cumpărau
 rechizite; mâncare; încălțăminte.
 - Enrico se întâlnește cu
 fostul învățător; bunicul; directorul.
iar întâlnirea cu acesta îl întristează.
 - Noul său învățător se numea
 Enrico; Perboni; Baretti.
 - În prima zi de școală, noul învățător se dovedește a fi
 iertător și empatic; exigent; amuzant.
- Precizează personajele care apar în text.

- Transcrie cât mai frumos al șaselea alineat al textului.

- Discută cu un adult, părinte sau bunic, despre modul în care se desfășurau orele când era el elev.

Cuvântul. Sensul cuvintelor

- Scrive cuvinte cu înțeles asemănător pentru:

elev = _____	recreație = _____
condei = _____	fală = _____
întâia = _____	a sosit = _____
bucurie = _____	mâhnire = _____

2. Scrie cuvinte cu înțeles opus pentru:

gălăgie ≠ _____	afară ≠ _____
cumpăr ≠ _____	vechi ≠ _____
bolnav ≠ _____	tăcut ≠ _____
adevărat ≠ _____	succes ≠ _____

3. Alcătuieste enunțuri în care cuvintele **mare**, **minte**, **toc**, **leu** să aibă înțelesuri diferite.

4. Schimbă litera și obține cuvinte noi.

vară → _____
toc → _____
mac → _____

5. Alcătuieste propoziții cu următoarele cuvinte:

test – _____
text – _____
prenume – _____
pronume – _____
fișă – _____
fisă – _____

Vorbirea eficientă – reguli

1. Bifează varianta corectă:

- Vorbim pe rând, permițând partenerului de dialog să-și exprime părerea.
- Vorbesc mai tare decât interlocutorul meu.
- Mesajul trebuie să fie clar, corect și concis.
- Vorbesc repede, îmi întrerup interlocutorul și gesticulez mult.
- Când vorbesc cu cineva privesc ascultătorul sau vorbitorul.
- Un ascultător politicos este acela care folosește telefonul în timp ce ascultă.
- Din lipsă de timp, putem vorbi cu mai mulți colegi în același timp.

2. Realizează câte un dialog prin care să ceri informații, pornind de la situațiile prezentate în imaginile de mai jos.

Substantivul

1. Completează:
 Substantivul este _____ care denumește: _____,
 _____, _____.
 Substantivul este de două feluri:
 • substantiv _____ (exemplu: școală, elev)
 • substantiv _____ (exemplu: Enrico, Perboni)
 Substantivul poate fi la numărul _____ sau la numărul _____.
 Are trei genuri: genul _____, genul _____ și genul _____.
2. Subliniază substantivele din enumerarea: **caiet, motocicletă, a citi, el, albastru, tablou, elev, birou, ghiozdan, fată, toamnă, furnică, copilăș, bunic.**
3. Completează tabelul cu substantivele de mai sus, conform modelului:

Genul feminin	Genul masculin	Genul neutru
		caiet

4. Scrie substantivele de la exercițiul 3 la numărul plural.

5. Unește după cum se potrivește:

operă literară

- Cuore, inimă de copil ●
- Fram, ursul polar ●
- Dumbrava minunată ●
- File din cartea naturii ●

autor

- Cezar Petrescu
- Ion Agârbiceanu
- Edmondo de Amicis
- Mihail Sadoveanu

Scrierea unui text după un șir de ilustrații

1. Scrie un text cu titlul „Amintiri din vacanța de vară”, după imaginile de mai jos.

Lecția 2

Mi s-a terminat caietul

de Mircea Sântimbreanu

1. Completează harta textului!

<p>Locul în care se petrece acțiunea:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Numărul de alineate:</p> <p>_____</p>	<p>Mesajul textului:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>Titlul și autorul:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

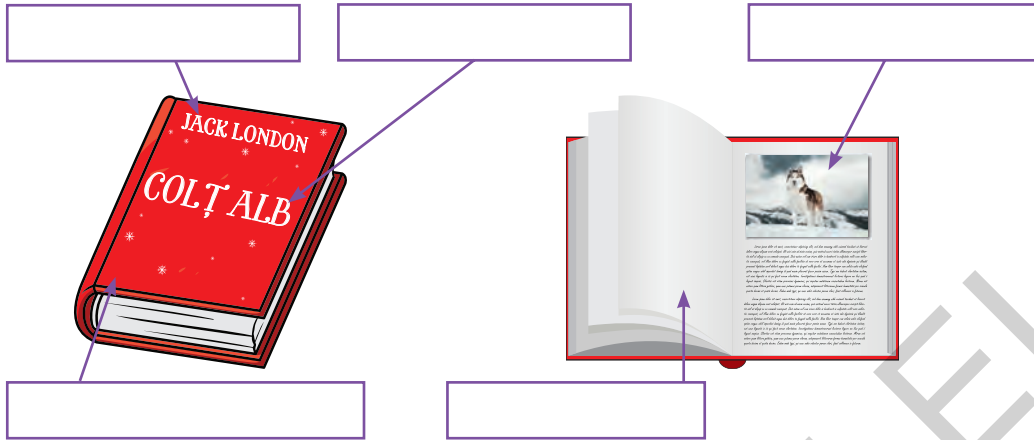
2. Transcrie din text propozițiile care arată că foile caietului s-au transformat în personaje.

Exemplu: „Vorbea o foaie de caiet.”

3. Transcrie două enunțuri marcate prin ghilimele. Explică oral folosirea acestora.

4. Descrie o năzdrăvănie din viața ta de școlar.

5. Identifică și notează părțile componente ale unei cărți: **autor, titlu, coperte, file, ilustrație.**

6. Găsește cuvinte ascunse în cuvântul CARTE.

Semnele de punctuație

1. Scrie trei proverbe despre învățătură.

2. Se dau cuvintele: **carte, școală, profesor**. Alcătuieste propoziții în care să folosești în enumerare însușiri ale acestora.

3. Alege variantele corecte.

Virgula se folosește:

- după o întrebare;
 într-o enumerare;
 la sfârșitul unei propoziții exclamative;
 pentru a separa cuvântul care exprimă o strigare, de restul propoziției.

4. Completează următoarele propoziții:

- a) _____, _____ și Elena merg la spectacol.
 b) Maria, _____?

- c) Nu, _____ .
- d) _____, Ionuț!
- e) _____, nu vrei să _____ ?
5. Scrie propoziții care să exprime:
- o bucurie _____
 - o urare _____
 - un îndemn _____
 - un salut _____
 - o strigare _____
 - o poruncă _____
6. Scrie câte o întrebare și un răspuns despre:
- a) o bibliotecă renumită
 _____ ?
 _____ .
- b) modul cum au apărut cărțile
 _____ ?
 _____ .
- c) alfabetul altor popoare
 _____ ?
 _____ .

Despărțirea în silabe. Sunetul. Litera. Vocale și consoane

1. Completează:
 Sunetele limbii române se împart în _____ și consoane. Ele sunt reprezentate grafic prin _____. Totalitatea literelor unei limbi, scrise într-o anumită ordine, se numește _____.
 Cuvintele se pot despărți în _____ .
2. Încercuiește varianta corectă:
caiet	→ ca-iet	ciocolată	→ cio-co-la-tă
	→ cai-et		→ cioc-o-la-tă
interesant	→ in-te-re-sant	povestitor	→ po-ves-ti-tor
	→ in-ter-esant		→ po-vesti-tor
amestec	→ a-mest-ec	maestru	→ ma-e-stru
	→ a-mes-tec		→ ma-es-tru

3. Scrie în ordine alfabetică următoarele cuvinte: **carte, bibliotecă, școală, învățător, religie, matematică, lectură, listă, fișă, texte, exercițiu, vacanță.**

Dialogul

1. Pornind de la următoarele situații, scrie dialoguri de 4-5 replici.

a) te întâlnești la școală cu colegul de bancă și vorbești despre vacanța de vară:

b) în autobuz cedezi locul unei bătrâne:

c) în magazin te întâlnești cu un prieten:

d) în parc cunoști un prieten nou:

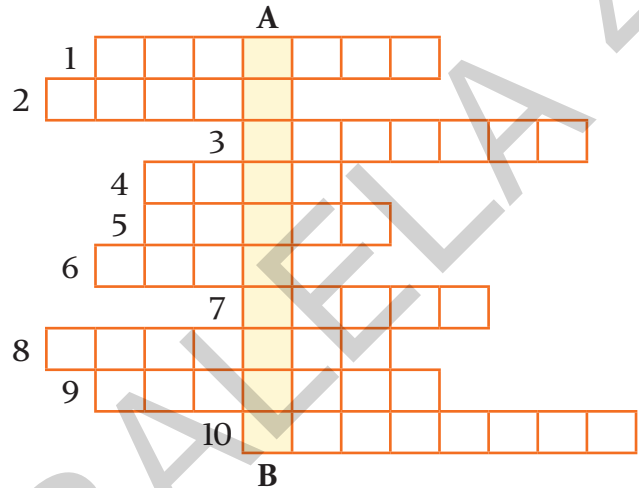
e) discuți acasă cu tatăl tău despre asamblarea unei noptiere:

Adjectivul

1. Găsește cuvintele cu sens asemănător și vei descoperi partea de vorbire care exprimă însușiri ale ființelor, ale lucrurilor, ale fenomenelor naturii.

1. viteaz
2. sprinten
3. tineresc
4. complicat
5. domol
6. imens
7. gigantic
8. iritat
9. încântător
10. pașnic

Răspunsuri: 1. CURAJOS; 2. RAPID; 3. JUVENIL;
4. GREU; 5. ÎNCET; 6. VAST; 7. IMENS; 8. ENERVAT;
9. MINUNAT; 10. LINIȘTIT.
Pe verticală A-B: ADJECTIVUL

2. Transformă textul, adăugând adjective potrivite substantivelor.

A venit toamna _____. Cad frunzele _____. Gospodarii adună roadele _____ . Suflă vântul _____. Elevii se îndreaptă spre școală _____ .

3. Formează cuvinte, după model:

prefăcut – neprefăcut

vinovat – _____

isprăvit – _____

însemnat – _____

dumirit – _____

Alcătuiește propoziții cu două dintre cuvintele formate, astfel încât acestea să fie adjective.

4. Transformă adjectivele în substantive.

zgomotos – _____

harnic – _____

bogat – _____

grăbit – _____

5. Asociază adjectivele cu substantivele pe care le pot însoți.

școală
elev
clasă
caiet

gros
înalță
luminoasă
silitor

carte
măr
toamnă
fustiță

copt
interesantă
roșie
bogată

RECAPITULARE

1. Alcătuieste enunțuri în care să folosești cuvintele:
a desfereca

gresie

impresie

prăjină

zăpușeală

eclipsă

2. Povestește, pe scurt, textul „Într-o poveste”, de Marin Sorescu.

3. Selectează, din textul „Într-o poveste”, de Marin Sorescu, enunțuri care îndeplinesc cerințele:

- exprimă o întrebare;
- comunică o informație;
- exprimă un îndemn;
- conține virgulă.

4. Alcătuieste familia de cuvinte pentru **poveste** și formulează enunțuri cu trei dintre acestea.
poveste –

5. Scrie titlurile basmelor tale preferate.

6. Selectează din textul „Într-o poveste”, de Marin Sorescu:

- patru substantive la numărul singular:

- trei substantive la numărul plural:

- două substantive proprii:

7. Scrie cât mai multe adjective pentru substantivele:

balaur –

poveste –

prințesă –

împărat –

vrăjitoare –

8. Transcrie, din textul „Într-o poveste”, de Marin Sorescu, cinci cuvinte care încep cu vocală și cinci cuvinte care încep cu consoană.

Vocală –

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

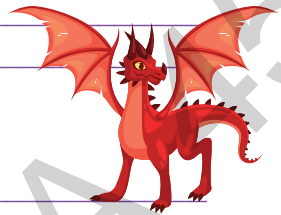
Consoană –

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Scrie sub fiecare cuvânt numărul de silabe corespunzător.

9. **JOC!**

Scrie, timp de zece minute, cât mai multe probe pe care le-ar putea parcurge Făt-Frumos într-o poveste inventată de tine.

EVALUARE

- Citește textul!

Vă spun ca să știți și voi: cuvintele care îmi trebuie pentru povești le scot din călimară...

Într-o zi, un cuvânt nu vru să iasă afară.

Tot ciocănind desperate în sticlă cu penița, din calimară ieșiră cuvintele: Politețe, Hărnicie, Prietenie.

— Hai, spunu-ne ce cauți!

— Îl caut pe „Nu”. Fără el nu pot termina povestea.

— Pe „Nu”? L-a luat o fetiță în brațe și nu-i mai dă drumul...

— Dacă, de pildă, vorbi cuvântul Hărnicie, îi spune mama: „Pune masa!” sau „Adu apă!” sau „Mătură!”, fetița spune că nu poate; are pe „Nu” în brațe...

— Ori dacă, vorbi cuvântul Politețe, bunica vine de la piață, aducând două coșuri grele, fetița cu „Nu” în brațe nu sare să-i deschidă ușa...

— Ori dacă, vorbi cuvântul Prietenie, o colegă o roagă să o ajute la o problemă grea, fetiței cu „Nu” în brațe nici nu-i pasă...

— Și unde stă fetița care l-a luat pe „Nu” în brațe? întrebai eu.

— Te conducem noi, se oferă cele trei...

Deși era târziu, o găsirăm dormind. „Nu”, din brațe, era însă treaz:

— Nu mă întorc! zise el. Nicăieri n-am dus-o mai bine ca-n brațele acestei fetițe.

Nu merg la tine, nu, nu, nu!

Chiar atunci se auzi glasul mamei fetiței:

— Hai, scoală-te că e târziu! Pune masa, e ora prânzului!

— Îndată! răspunse în locul fetiței, Hărnicia. Și cât ai clipi, așternu masa, deschise bufetul și scoase farfuriile. În dreptul fiecărei farfurii împături și câteva șervețele de hârtie.

Pe scări se auziră pașii bunicii. Politețea nici nu așteptă s-audă bătăi la ușă. Alergă și o deschise, luă sacoșa cu cumpărături din brațele bunicii...

Între timp, Prietenia rezolvase problema cu care venise colega fetiței care l-a luat pe „Nu” în brațe...

Când fetița se trezi și se dădu jos din pat, veni la mama sa și aceasta o lăudă:

— Tare frumos ai așezat masa! Poftim cotorul acesta de varză.

Bunica-i dăruî un măr:

— Ia-l! Ești o fetiță săritoare.

Colega nu se lăsă mai prejos:

— Am două nuci. Una ție și una mie!

Fetița întinse mâinile să primească darurile, dar, în clipa aceea, îl scăpă pe „Nu” din brațe.

Eu, care atâta așteptam, îl apucaî de-o ureche și plecai grăbit acasă. Ajuns acasă, îl aruncaî pe „Nu” în călimară și rugai cuvântul Paznic să-l păzească strașnic. Ca să nu-l mai poată lua nicio fetiță și niciun băiat în brațe...

(Octav Pancu-Iasi, *Fetița care l-a luat pe NU în brațe* – fragment)

★ 1. Enumeră personaje din fragmentul de mai sus.

★ 2. Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

harnic ≠ _____ politicos ≠ _____ prieten ≠ _____

★ 3. Propoziția *O colegă o roagă să o ajute la o problemă grea.* conține:

cuvinte _____ vocale _____ consoane _____

★ 4. Subliniază și analizează substantivele și adjectivele din propoziția de mai jos, precizând numărul și genul acestora.

Bunica vine de la piață, aducând două coșuri grele.

★ 5. Motivează, la alegere, folosirea a trei semne de punctuație.

★ 6. Taie forma incorectă și rescrie textul.

Maria **sa/s-a** născut **la/l-a** țară. **N-a/na mai/m-ai** mers **de mult/demult** timp acolo. **S-a/sa** hotărât să meargă în luna **m-ai/mai săși/să-și** vadă bunicii.

★ 7. Imaginează-ți că prietenul/prietena tău/ta l-a luat pe **Nu** în brațe. Povestește, pe scurt, întâmplarea.

FB

B

S

Cuprins

Evaluare inițială	3
Unitatea 1 – Cartea cu visuri	
Lecția 1 – Întâia zi de școală , de Edmondo de Amicis	6
Cuvântul. Sensul cuvintelor.....	6
Vorbirea eficientă – reguli.....	7
Substantivul	8
Scrierea unui text după un șir de ilustrații	9
Lecția 2 – Mi s-a terminat caietul , de Mircea Sântimbreanu	10
Semnele de punctuație	11
Despărțirea în silabe. Sunetul. Litera. Vocale și consoane.....	12
Dialogul	13
Adjectivul	14
Recapitulare	15
Evaluare	17
Unitatea 2 – Alaiul toamnei	
Lecția 1 – Ce te legeni... , de Mihai Eminescu	19
Textul liric. Strofa. Versul.....	19
Verbul	21
Lecția 2 – Ciuboțelele ogarului , după Călin Gruia	23
Pronumele personal	25
Recapitulare	27
Evaluare	30
Unitatea 3 – Români cu care ne mândrim	
Lecția 1 – O vizită în atelierul lui Brâncuși , de Cella Delavrancea	32
Semne de punctuație: ghilimele, puncte de suspensie	34
Transformarea dialogului în povestire	35
Povestirea scrisă a unor fragmente	35
Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul simplu de idei.	
Factori care perturbă comunicarea	36
Verbul. Numărul și persoana verbului	38
Lecția 2 – Un compozitor român – Ciprian Porumbescu	39
Textul informativ	39
Timpurile verbului	40
Pronunțarea și scrierea corectă a unor verbe	41
Recapitulare	42
Evaluare	44

Unitatea 4 – În poiana lui Decembrie

Leția 1 – <i>Fram, ursul polar</i> , după Cezar Petrescu	46
Planul dezvoltat de idei. Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul dezvoltat de idei	47
Substantivul. Felul substantivelor	49
Numărul substantivului	49
Genul substantivului	50
Leția 2 – <i>Un cadou de la păpușa singuratică</i> , după Dare Wright	52
Părțile unui text creativ	52
Textul creativ după un plan de idei. Textul funcțional. Invitația	53
Recapitulare	55
Evaluare	57

Unitatea 5 – Frumusețea înțelepciunii

Leția 1 – <i>Dreptatea lui Cuza-Vodă</i>	60
Dialogul în textul narativ	62
Formularea de concluzii simple pe baza unui text dat	63
Leția 2 – <i>Cinci pâini</i> , de Ion Creangă	64
Pronumele personal și alte forme ale acestuia	65
Pronumele personal de politețe	68
Recapitulare . Textul creativ cu început sau sfârșit dat	69
Evaluare	71

Unitatea 6 – Citim, explorăm, câștigăm

Leția 1 – <i>Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi</i> , de Nikolai Nosov	74
Adjectivul	75
Leția 2 – <i>Povestea ursului cafeniu</i> , de Vladimir Colin	77
Predicția. Scriere corectă a adjectivelor	79
Recapitulare	80
Evaluare	82

Unitatea 7 – Pagini de primăvară

Leția 1 – <i>Primăvara</i> , de George Topîrceanu	85
Poezia. Strofa. Versul	85
Leția 2 – <i>Bunica din măr</i> , de Mira Lobe	87
Descrierea literară de tip portret	87
Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul	89
Leția 3 – <i>Legenda ghiocelului</i> , după Iulia Hașdeu	90
Subiectul	92
Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată. Părțile principale și secundare de propoziție	93
Recapitulare	94
Evaluare	96

Unitatea 8 – Mesajele naturii

Lecția 1 – <i>Greierul și furnicile</i> , de John Kersch-Baum, după Esop	98
Banda desenată	98
Comunicarea nonverbală. Formularea de solicitări formale și informale	99
Lecția 2 – <i>Stejarul, copacul rege</i> , de Mihaela Radu	100
Textul informativ	100
Lecția 3 – <i>Cucul și puii săi</i> , după Eugen Jianu	102
Textul creativ liber	104
Felul propozițiilor	104
Recapitulare	106
Evaluare	108

Unitatea 9 – Pe corabia inocenței

Lecția 1 – <i>Prâslea cel voinic și merele de aur</i> , după Petre Ispirescu	110
Personajul literar. Descrierea personajelor	113
Lecția 2 – <i>Ochi de lup</i> , de Daniel Pennac	114
Cartea poștală. Mesajul text	115
Lecția 3 – <i>Legenda cireșelor</i>	116
Textul creativ în care se introduce dialogul	116
Recapitulare	118
Evaluare	120

Unitatea 10 – Vara cu parfum de vacanță

Lecția 1 – <i>Ocolul infinitului mic pornind de la nimic</i> , după Marin Sorescu	122
Planul simplu al localității. Harta. Povestirea orală și scrisă a unei întâmplări trăite	122
Lecția 2 – <i>O scrisoare</i> , de Ana Blandiana	124
E-mailul	124
Recapitulare	126
Evaluare	127
Evaluare finală	129
Fișe de autoevaluare	132